

Föreningen Emiliaskolan
info@emiliaskolan.se

2019-05-22
1 (24)
Dnr-2018:7962

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Emiliaskolan Höörs Waldorfskola i Höörs kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Emiliaskolan Höörs Waldorfskola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Emiliaskolan Höörs waldorfskola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor leder och styr ett strategiskt jämställdhetsarbete och säkerställer att alla elever, oavsett könstillhörighet, har samma förutsättningar att lära och utvecklas.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor säkerställer att eleverna i högre utsträckning blir delaktiga i utvärdering av undervisningen.

Trygghet och studiero

Skolan har i flera delar ett samlat och medvetet arbete för att skapa och bibehålla trygghet och studiero, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor tillsammans med lärarna och övrig personal på skolan utvecklar ett gemensamt förhållningssätt i arbetet med att skapa studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor skapar förutsättningar för lärare att gemensamt kvalitetssäkra sina omdömen och betyg för att säkerställa likvärdiga bedömningar.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 25 oktober 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2018:7962) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens kvalitetsbedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Författningsstöd:

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen
Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling. 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

De övergripande skälen för bedömningen är att granskningen visar att rektor delvis leder och styr skolans utveckling av undervisningen. Granskningen visar att rektor visserligen följer upp och analyserar kunskapsresultaten i årskurs 9 men att det inte görs i alla årskurser. Vidare visar granskningen att rektor följer upp undervisningens genomförande och lärares förutsättningar samt att värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen. Det framgår också av granskningen att rektor leder och organiserar det pedagogiska arbetet på skolan men att det saknas ett strategiskt jämställdhetsarbete som styrs av rektor. Skolinspektionen bedömer att rektor bör prioritera att få till stånd ett jämställdhetsarbete eftersom rektorn redan inlett ett arbete med att följa upp kunskapsresultaten.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt de iakttagelser myndigheten gjort under besöket.

Rektor följer inte upp och analyserar skolans resultat i alla delar

Granskningen visar att rektor följer upp kunskapsresultaten i årskurs 9 och att det finns ett uttalat fokus på högstadiet i uppföljningen av kunskapsresultat. Kunskapsresultaten, så som omdömen i övriga årskurser, följs inte upp, analyseras inte på klassnivå och dokumenteras i dagsläget inte, enligt rektorn och lärare. För årskurserna 1-8 genomförs årliga screeningar i svenska, matematik och engelska (engelska från årskurs 4) på individnivå för att kontrollera elevernas kunskapsutveckling, enligt representanter för elevhälsan och rektorn. Skolan har ett digitalt system där elevers omdömen läggs in, men detta görs inte av alla lärare ännu,

enligt rektorn. Lärare berättar att resultaten från nationella prov för årskurs 3, 6 och 9 har sammanställts för skolan. Eftersom rektorn vid besöket har arbetat kortare tid än en termin befinner de sig i en uppstart, enligt rektorn. Skolan har haft många rektorsbyten under de senaste åren. Rektorn och lärare uppger att rektorn ännu inte har gjort klassrumsbesök i alla klasser i syfte att observera undervisningen utan han har fokuserat på de klasser där de haft insatser för att främja trygghet och studiero. Rektorn och lärarna uppger att rektorn följer upp lärarnas undervisning och deras förutsättningar att bedriva en god undervisning muntligt via medarbetarsamtal samt genom täta informella samtal. Rektorn säger att han har samlat in dokumentation om måluppfyllelse från lärare i samtliga årskurser och att han tillsammans med elevhälsan ska skapa ett upplägg för att följa upp och analysera kunskapsresultaten. I en första uppföljning fokuserar rektorn på engelska, matematik och svenska samt hur arbetet med extra anpassningar fungerar. Detta arbete har ännu inte slutförts vid tiden för besöket på skolan. På frågan om hur rektor följer upp värdegrundsarbetet svarar lärare att rektorn deltar i arbetsgrupper där de under kollegietid har tittat närmare på hur värdegrundsuppdraget genomförs i klassrummet. Andra lärare säger att rektorn ännu inte hunnit med att följa upp undervisningen och vara ute i klassrummen. De menar att uppföljningen från rektorn sker via medarbetarsamtal med ingående frågor kring hur planering och upplägg för undervisningen ser ut med koppling till värdegrund. Lärare, elevhälsan och rektorn berättar att elevhälsan arbetar aktivt på skolan även med värdegrundsuppdraget, och representanter från elevhälsan har genomfört psykosociala miljöobservationer i klassrummet där värdegrund och bemötande var en del av vad som undersöktes.

Granskningen visar vidare att rektorn analyserar kunskapsresultaten i årskurs 9, vilket finns med i *Emiliaskolans verksamhetsberättelse och rapport om systematiska kvalitetsarbetet 2017-2018*. Kunskapsresultaten i högstadiet följs upp noggrant av både lärare och elevhälsan, enligt intervjuade grupper, och lärare i alla årskurser lämnar besked till elevhälsan och rektor om en elev riskerar att inte nå kunskapsmålen. Intervjuade lärare känner inte till hur analysen av kunskapsresultaten går till med den nya rektorn men menar att tidigare har exempelvis extramatematik satts in som åtgärd när analysen visat att det fanns ett sådant behov. I *Emiliaskolans rapport om systematiskt kvalitetsarbete läsåret 2017/2018* redovisas enbart kunskapsresultaten för årskurs 9 och det framgår att 90 procent av eleverna nådde målen i alla ämnen. Rektor och lärare säger att resultaten från nationella prov i årskurserna 3, 6 och 9 har diskuterats i kollegiet och en sambedomning har genomförts i några ämnen.

Slutligen visar granskningen också att rektorn i huvudsak genomför utvecklingsåtgärder och fattar beslut om hur resurser ska fördelas. Lärare, elevhälsan

och rektorn säger att rektorn sätter in resurser där det behövs. Rektorn uppger att en utvecklingsinsats de håller på att genomföra utifrån ett elevbehov är att de kommer att starta ytterligare en pedagogisk verkstad, enbart för högstadiet, detta för att skapa en bättre studiemiljö för de elever som inte är i klassrummet. Rektorn berättar att schemaläggning och tjänstefördelning är andra verktyg för att fördela resurserna på bästa sätt. Intervjuade lärare, representanter för elevhälsan och rektorn säger att screeningarna som genomförs är en viktig del i resursfördelningen, för att veta vilka elever och klasser som behöver mer stöd. Detta hörsammar rektorn, enligt intervjuade lärare och representanter för elevhälsan, och resursfördelningen utgår från elevers behov. Insatta åtgärder, så som elevassistent, utvärderas löpande i samarbete med elevhälsan. För elever som är skoltrötta, berättar rektorn, har skolan exempelvis hantverksstöd, som är en insats på tre veckor tillsammans med slöjdlärare för att bygga upp elevens lust att gå i skolan igen.

Rektor leder det pedagogiska arbetet på skolan

Granskningen visar att rektor leder och organiserar det pedagogiska arbetet. Rektorn och lärarna uppger att lärarna ges förutsättningar för samverkan. Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att ansvarsfördelning, mandat och roller är tydliga. Emiliaskolan har arbetslagsträffar och kollegiemöten varje vecka där all personal ingår. Elevhälsoteamet håller möte varje vecka där lärare har möjlighet att delta och speciallärare deltar ibland även i arbetslagens träffar. Lärare uppger att de kan samverka över ämnesgränserna på kollegietid samt att möten protokollförs. Granskningen visar vidare att skolans obehöriga och nya lärare får stöd i sitt arbete, de får mentor samt handleds av waldorfbehörig lärare.

Granskningen visar också att rektorn försäkrar sig om att det sker ett lärande i kollegiet som ger avtryck i undervisningen samt att obehöriga och nya lärare får stöd i sitt arbete. Rektorn berättar om insatser så som utbildning om neuropsykiatriska funktionshinder, vilket han redan sett har gett ett gott resultat genom förbättrat bemötande. Rektorn säger att de även har sett ett värde av samrättning av nationella prov, där arbetslagen diskuterar ämnesövergripande, vilket rektorn menar har lett till god samverkan mellan lärare. Representanter för elevhälsoteamet säger dock i intervju att de önskar ett mer välorganiserat kollegialt lärande och att det som finns i dagsläget sträcker sig till ett organiserat mentorskap. Rektorn har säkerställt att alla nya lärare får mentorer och att de träffas regelbundet.

Rektorn leder och styr inte ett jämställdhetsarbete på skolan

Granskningen visar att rektorn inte leder och styr ett strategiskt jämställdhetsarbete. Rektorn och lärarna uppger att det saknas ett jämställdhetsarbete på skolan som leds av rektorn. Detta utvecklas nedan under avsnittet Identifierat utvecklingsområde.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor leder och styr ett strategiskt jämställdhetsarbete och säkerställer att alla elever, oavsett könstillhörighet, har samma förutsättningar att lära och utvecklas.

Granskningen visar att skolans jämställdhetsarbete behöver utvecklas till ett mer systematiskt och strategiskt arbete som leds av rektorn.

Av läroplanen framgår att arbete med jämställdhet ingår i skolans värdegrund och demokratiuppdrag. Enligt läroplanen ska skolan aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar att motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Av läroplanen framgår vidare att sättet skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma elevernas uppfattning om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför utifrån läroplanen organisera utbildningen så att elever möts och arbetar tillsammans samt ges samma möjligheter att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen på lika villkor oberoende av könstillhörighet. Vidare framgår av läroplanen att eleverna genom utbildning ska utveckla en förståelse av hur olika uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur dessa kan begränsa människors livsval och livsvillkor. Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det

övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.¹

Granskningen visar att det pågår ett jämställdhetsarbete i klassrummen men att det inte aktivt leds och styrs av rektorn. Lärare och rektorn berättar att skolan har en likabehandlingsplan, där jämställdhet är en del. Rektorn säger att han inte hunnit med att följa upp undervisningen ur ett jämställdhetsperspektiv eftersom han varit kort tid i rollen som rektor. Rektorn, lärare och representanter för elevhälsan säger att i waldorfpedagogiken ingår att pojkar och flickor ska sticka, virka och slöjda och att jämställdhet finns som en naturlig del i waldorfpedagogiken, i allas lika värde och rätt att hitta sin egen utvecklingsväg.

Granskningen visar dock att rektor inte leder och styr ett strategiskt jämställdhetsarbete på skolan. Rektorn, lärarna och representanter för elevhälsan uppger detta samstämmigt och säger vidare att de ser till individen och inte till kön. Vidare berättar de även att rektorn inte följer upp att undervisningen är jämställd. Någon lärare säger att skolan inte har problem med jämställdhet, vilket kan vara anledningen till att de inte arbetar med detta. Intervjuade elever uppger att lärarna inte gör någon skillnad mellan flickor och pojkar i klassrummet. Intervjuade elever i mellanstadiet säger att de inte talar om jämställdhet och av de intervjuade högstadieeleverna säger några att de har pratat om jämställdhet i undervisningen. Representanter för elevhälsan berättar om insatser från kvinnojouren, riktade till några årskurser samt att elevhälsan deltar i sex- och samlevnadsundervisningen. I rapporten om systematiskt kvalitetsarbete 2017/2018 saknas en redogörelse och analys av kunskapsresultat uppdelat på kön.

Skolinspektionen rekommenderar rektorn på Emiliaskolan att inleda ett strategiskt jämställdhetsarbete för att kunna bygga kunskap om den egna verksamhetens styrkor och svagheter inom jämställdhetsområdet. Det kan till exempel handla om att rektor följer upp att de moment som ges inom ramen för kursplanens centrala innehåll, både avseende sakinnehåll och undervisning, visar en bredd av erfarenheter och perspektiv, eller om att följa upp att lärarna aktivt speglar läroplanens värderingar kring

¹ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11, 1), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.8 Rektorns ansvar.

jämställdhet i sin undervisning.² Vid eventuella identifierade utvecklingsområden behöver åtgärder sättas in och sedan även följas upp.³

Undervisning

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Författningsstöd:

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3

Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden 5. Kursplaner med kunskapskrav

De övergripande skälen för bedömningen är att granskningen visar att undervisningen i huvudsak är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, att lärare arbetar med att stärka elevers självförtroende och motivation, samt att elever utmanas i undervisningen. Granskningen visar emellertid också att elever inte medverkar i att utvärdera undervisningen.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt de iakttagelser myndigheten gjort under besöket.

Emiliaskolan ger en varierad undervisning och aktivt lärarstöd

Skolinspektionens granskning av Emiliaskolan visar att undervisningen är varierad. I intervjuer med elever och lärare framkommer att undervisningen är varierad och balanserad och att det under lektioner sker växlingar mellan arbetsformer. Under en lektion observerades till exempel en problemlösningsuppgift i stegrande

² Håkansson, J. & Sundberg, D. (2014) *Utmärkt undervisning: Framgångsfaktorer i svensk och internationell belysning*, Stockholm: Natur & Kultur.

³ Skolverket (2015) *Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet, Skolverkets allmänna råd med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet*, Stockholm: Fritzes, s. 30-34.

svårighetsgrad innehållande enskilt arbete, arbete i par och gruppdiskussion där lärare höll en begreppsdiskussion samt gav löpande respons till eleverna. Lärare och rektorn säger att waldorfpedagogiken ger en tydlig struktur och ett logiskt flöde vilket skolans lärare använder sig av.

Vidare visar granskningen att eleverna ges ett aktivt lärarstöd. Elever uppger att lärare i huvudsak hjälper, stödjer och leder dem framåt i deras kunskapsutveckling. Elever ger exempel på lärare som går runt i klassrummet och hjälper eleverna vidare genom att förklara på nytt eller diskutera med eleven för att komma fram till en lösning. Elever i de lägre åldrarna säger att lärare inte ger svaret. I stället ger lärare tips på hur eleven själv kan komma vidare för att nå en lösning. Merparten av de intervjuade eleverna tycker att de får hjälp när de behöver hjälp. I intervjuer med lärare ges olika exempel på hur de stödjer eleverna, till exempel får elever möta olika arbetssätt och arbetsformer och lärare ger instruktioner, stöd och förklaringar, i grupp och enskilt, både inför och under elevernas arbete. Under några observerade lektioner uppmärksammar lärare när elever behöver mer stöd och elever ges exempelvis repetition av genomgången enskilt med läraren vilket gör att eleven kommer igång med uppgiften. Vid en observerad lektion uppmärksammar läraren att några elever inte har uppfattat instruktionen och gör förtydliganden för samtliga i gruppen samt stämmer av så att alla elever uppfattat uppgiften korrekt.

Eleverna får i huvudsak en målfokuserad och strukturerad undervisning

Granskningen visar att många lärare förmedlar syftet med undervisningen och har en tydlig struktur för denna. Eleverna berättar att flera lärare talar om vilka förmågor eleverna tränar samt att några lärare berättar om kunskapskrav. Någon elev säger att kunskapskraven sitter på väggen i klassrummet för de flesta ämnen. Eleverna berättar också att de vid lektionens start får en genomgång av vad lektionen kommer att handla om. Lärare berättar att skolan har en tydlig struktur för undervisningen. Dagen inleds med en morgonperiod där elever och lärare repeterar vad de gjorde dagen innan, därefter följs undervisningen av ett berättande, en genomgång och ett rytmiskt inslag. Vid observerade lektioner startar lektionen med en muntlig genomgång där syfte och innehåll för lektionen tydliggörs. Informationen finns oftast även på tavlan. De observerade lektionerna innehåller få moment där lärare gör hänvisningar till mål och förmågor i läroplanen, dock är syftet med lektionen tydligt. Avslutningen på flertalet observerade lektioner saknar sammanfattning eller återkoppling till lektionens innehåll eller vad eleverna har lärt sig, dock innehåller avsluten någon form av framåtblick.

Undervisningen stärker elevernas självförtroende och motivation

Granskningen visar att det finns inslag i undervisningen som stärker elevernas självförtroende och motivation. Elever uppger i intervjuer att lärare uppmuntrar dem att försöka igen om det blir fel och försöker ingjuta självförtroende. De äldre intervjuade eleverna berättar om en nära relation till lärare som stärker deras självförtroende. För de yngre eleverna gör läraren till exempel mattesagor för att eleverna ska tycka att det är roligt och enklare. Elever säger att det känns mycket bättre efter att de blivit uppmuntrade av lärare. Lärare berättar även, att de för att höja motivationen, förklarar varför det är bra att få med sig kunskapen i fråga. En lärare ger exempel på att hen gör elevnära exempel för att motivera och fånga elever. Läraren säger att en lektion om massa och energi kopplades till spel och film som eleverna kände väl till och därför hade lätt att reflektera kring. Rektorn beskriver att en del i motivationsarbetet är exempelvis att studie- och yrkesvägledaren tar med högstadeelever till gymnasieskolor för att motivera dem att gå vidare till gymnasiet. Vid Skolinspektionens lektionsbesök ses flera tillfällen då lärare berömmar en arbetsinsats och resultat och ger kommentarer som är uppmuntrande.

Elever ges möjlighet att reflektera över sitt lärande, reflektera utan givet svar och att använda olika strategier för lärande

Skolinspektionens granskning visar att undervisningen innehåller flera moment där eleverna ges strategier för och möjlighet att reflektera över sitt eget lärande. Lärare beskriver att elever reflekterar över sitt lärande i och med att de beskriver vad de gör efter varje moment och exempelvis väljer sitt bästa alster till elevens häfte. Lärare uppger att undervisningen innehåller tillfällen där eleverna får möjlighet att reflektera utan ett givet svar samt att reflektion även sker genom enskilda samtal med eleverna. Lärare berättar att elever kan prova olika strategier för att lösa en uppgift, exempelvis en uppgift som handlade om att mäta, där eleverna fick prova olika mätmetoder, eleverna testade och utvecklade olika sätt att mäta. Vid observerade lektioner finns exempel på att eleverna får välja uppgifter, komma med förslag på lösningar eller planera och genomföra en uppgift utifrån en egen idé men inom en given uppgiftsram.

Elevernas får stimulans och utmaningar

Skolinspektionens granskning visar att undervisningen är anpassad så att elever får stimulans och utmaningar. Elever berättar att de både kan få enklare eller färre uppgifter om de tycker att det är för svårt samtidigt som de kan få jobba vidare med nästa del eller få svårare uppgifter om de snabbt blir klara. Vissa elever säger dock att uppgifterna inte blir svårare utan endast fler till antalet. Lärare uppger att de använder speciellt material för elever som har svårigheter och att de ger mer avancerade

uppgifter till elever som behöver det. Flera lärare berättar att de uppmanar elever att formulera en egen idé tillsammans med läraren och säger att det är ett framgångsrikt sätt att utmana eleverna på. Lärare säger att de alltid anpassar uppåt och neråt utifrån elevernas nivå. En elev som har svårigheter med en uppgift eller övningar kan exempelvis få en enklare uppgift, skriva av en text i stället för att skriva en egen eller klippa ut en befintlig text. En elev som behöver mer utmaningar får en svårare uppgift att arbeta med, designa och utveckla en produkt på slöjden exempelvis. Lärare säger att ge utmaningar i undervisningen är något de hela tiden måste jobba med och jobba mer med och att de gånger det har kommit fram i utvecklingssamtalen att undervisningen är för lätt, återkopplas det till berörd lärare. Rektorn uppger att han tittar specifikt på om elever får stimulans och utmaningar när han gör lektionsbesök. Rektorn säger att alla elever ska känna att de går framåt i sitt lärande och att undervisningen på Emiliaskolan präglas av utmaningar och stimulans.

Elever inkluderas inte i utvärdering av undervisningen

Härutöver visar granskningen att elever endast i begränsad omfattning inkluderas i utvärdering av undervisningen. Detta utvecklas nedan under avsnittet Identifierat utvecklingsområde.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor säkerställer att eleverna i högre utsträckning blir delaktiga i utvärdering av undervisningen.

Skolinspektionens granskning visar att det finns ett behov av att lärare och elever tillsammans utvärderar undervisningen eftersom detta inte sker i tillräcklig stor utsträckning.

Enligt läroplanen ska undervisningen bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Den ska utveckla deras förmåga att ta ett personligt ansvar. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ansvar. Av läroplanen framgår också att lärare ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och

mognad och att lärare tillsammans med eleverna ska planera och utvärdera undervisningen.⁴

Granskningen visar att elever är med och utvärderar undervisningen tillsammans med läraren endast i begränsad omfattning. Några elever berättar att de ibland får svara muntligt på frågor likt, *vad var bäst idag?* Andra elever berättar att lärarna aldrig frågar vad eleverna tycker om deras undervisning men att de ibland får svara på frågor kring en viss lektion, vad eleverna skulle vilja göra annorlunda. I intervju med lärare i de lägre årskurserna svarar alla lärare samstämmigt att de inte låter eleverna utvärdera undervisningen med regelbundenhet. I intervju med lärare i årskurserna 7-9 berättar de att det varierar bland lärare i vilken utsträckning de utvärderar sin egen undervisning tillsammans med eleverna, alltifrån regelbundet till sällan. På fråga till rektorn om lärare låter eleverna utvärdera undervisningen svarar rektorn att det förekommer men att alla lärare inte gör det. Samtidigt säger rektorn att det är ett bra sätt att utvecklas som lärare. På de lektioner som observerades förekommer ett exempel på muntlig utvärdering där en lärare avslutar lektionen med frågor som *Vad tyckte ni om lektionen idag? Var det någon övning som var svår, är det något vi behöver träna mer på?*

Det är viktigt att lärarna tar vara på elevernas synpunkter för att utveckla undervisningen, så att eleverna blir medvetna om att de är delaktiga i utformningen av undervisningen. Lärare måste förstå innebörden av elevers delaktighet i undervisningen och det är alla elevers delaktighet i undervisningen och känsla av tillhörighet i klassen som är målet med deras arbete.⁵ Skolinspektionen rekommenderar därför lärare att, under ledning av rektor, utveckla former för att öka elevers delaktighet i planering, utvärdering och utveckling av undervisningen i förhållande till elevernas ålder och mognad.

⁴ Lgr11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter och 2.3 Elevernas ansvar och inflytande.

⁵ Skolinspektionen (2018) *Att skapa förutsättningar för delaktighet i undervisningen*, Tematisk kvalitetsgranskning, Dnr: 400-2016-11440.

Trygghet och studiero

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan har i flera delar ett samlat och medvetet arbete för att skapa och bibehålla trygghet och studiero.

Författningsstöd:

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

De övergripande skälen för bedömningen är att granskningen visar att det i huvudsak bedrivs ett samlat och aktivt arbete för att skapa trygghet på skolan men att det saknas ett gemensamt arbete för att skapa studiero. Granskningen visar att det på skolan görs enskilda insatser för att skapa studiero och åtgärda brister i studieron, men att det inte pågår ett samlat och ändamålsenligt arbete inom detta område. Skolinspektionen bedömer därför att skolan bör prioritera att förstärka arbetet med att skapa studiero. Det är dock av vikt att arbetet med tryggheten fortsätter och förstärks.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt de underlag myndigheten upprättat under besöket.

Skolan har ett medvetet arbete för att skapa trygghet men behöver förstärka arbetet mot dåligt språkbruk

Skolinspektionens granskning visar att det finns ett samlat och aktivt arbete för att skapa trygghet på skolan. Det framgår av intervjuer med samtliga grupper, Skolinspektionens observationer och skolans egna enkäter att tryggheten på skolan är god. I intervjuer med elever, lärare, representanter för elevhälsan och rektor framkommer att skolan kartlägger den upplevda tryggheten och trivseln genom enkäter till eleverna varje termin. Utifrån resultaten i enkäten har skolan bland annat åtgärdat platser som elever pekat ut som otrygga samt ökat antalet rastvärdar. Samtliga intervjugrupper berättar att skolan regelbundet genomför aktiviteter för att stärka gemenskapen och därigenom tryggheten på skolan. Skolan har många klassöverskridande sociala och kulturella aktiviteter för att främja skolans gemenskap och skapa en sammanhållning för alla elever. Elever har hälsoråd tillsammans med lärare där de diskuterar stämning och ordnar elevaktiviteter.

Vidare visar granskningen att personalen har en samsyn i arbetet med att skapa trygghet samt att de följer upp kränkningar. Intervjuade lärare, representanter för elevhälsan och rektorn beskriver att eleverna är allas ansvar och att vuxna främjar goda relationer med eleverna. Lärare säger att de ser alla elever och bygger en relation till alla elever, även elever de inte undervisar. Rektorn och elevhälsans representanter berättar att personalen följer upp kränkningar. Det finns en rutin kring kränkingsanmälningar som är tydlig och känd av personalen. Emiliaskolans likabehandlingsplan innehåller bland annat skolans vision och främjande och förebyggande arbete.

Slutligen visar granskningen att både elever och lärare upplever att skolan har en problematik med negativt språkbruk och att alla vuxna inte reagerar och agerar vid negativt språkbruk. Elever i högstadiet berättar att korridorerna upplevs som stökiga och att alla vuxna inte alltid reagerar på dåligt språkbruk vilket försämrar tryggheten. Detta uppger rektorn att han är medveten om. Rektorn uppger vidare att en förbättringsinsats är den pedagogiska verkstad för högstadieelever som skolan kommer att starta upp, för de elever som behöver en annan miljö än klassrummet. Representanter för elevhälsan säger att de inte har deltagit i samtal om var gränsen går vid negativt språkbruk. Även lärare uppger att de önskar mer tydlighet kring hur de ska hantera negativt språkbruk.

Ett samlat och medvetet arbete med att skapa studiero saknas

Granskningen visar att det på skolan görs enskilda insatser för att skapa studiero och åtgärda brister i studieron, men att det inte pågår ett samlat och ändamålsenligt arbete på detta område. Detta beskrivs närmare nedan under avsnittet Identifierat utvecklingsområde.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor tillsammans med lärarna och övrig personal på skolan utvecklar ett gemensamt förhållningssätt i arbetet med att skapa studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Skolinspektionens granskning visar att det på skolan görs enskilda insatser för att skapa studiero och åtgärda brister i studieron, men att det inte pågår ett samlat och ändamålsenligt arbete på detta område.

I 5 kap. 3 § skollagen anges att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero. Enligt läroplanen ska alla som arbetar i skolan samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.⁶

Granskningen visar att skolan saknar ett gemensamt förhållningssätt för att skapa studiero. Elever säger att lärare på olika sätt försöker att skapa studiero och att studieron varierar mellan lärare. Elever berättar om lektioner helt utan studiero och lektioner där bristande studiero aldrig är ett problem. Lärare och rektorn säger att studieron är varierad. Lärare säger att de arbetar för att skapa studiero utifrån egna metoder och att det inte finns ett gemensamt arbetssätt för skolan. Representanter för elevhälsan säger att det finns en problematik med bristande studiero och att skolans insatser inte gett önskad effekt. Rektorn säger att ordningsfrågor tar för mycket tid av undervisningen i vissa klasser. Rektorn säger vidare att om alla lärare anammade waldorfpedagogiken skulle studieron förbättras. Det framgår visserligen av intervjuer med elever att Emiliaskolan har ordningsregler som eleverna känner till men eleverna känner sig inte delaktiga i framtagandet. Intervjuade elever kan inte heller ge exempel på att de används eller har inverkan på studieron i klassrummet. Några intervjuade elever berättar om trivselregler de hade tidigare men inte har längre, eftersom trivselreglerna inte efterlevdes. Lärare berättar att de har sina egna regler i klassrummen. Rektorn uppger att de arbetar mycket med skolans trivselregler och att elevhälsan deltar aktivt i arbetet.

Granskningen visar att åtgärder satts in för att förbättra studieron men att de inte har gett avsedd effekt. I klasser där studieron brister har lärare fått handledning av elevhälsan som dessförinnan observerat lektioner för att kunna situationsanpassa och handleda lärare i arbetet med att förbättra klassrumssituationen. Rektorn, representanter för elevhälsan och lärare berättar att de samtalar med eleverna om respekt och värdegrund men att det inte gett önskad effekt i de klasser där bristande studiero varit ett problem. Rektorn berättar om specifika insatser för att få grupper att fungera i klassrummet men säger samtidigt att det inte gett någon långsiktig effekt.

⁶ Lgr11 2.2 Riktlinjer.

Skolinspektionen rekommenderar rektor att systematiskt följa upp studieron och analysera orsakerna till bristerna samt utveckla ett gemensamt förhållningssätt och ett samlat arbete med att åtgärda dessa. Det är viktigt att eleverna deltar i arbetet med att skapa studiero. Studieron främjas av tydliga lektionsstrukturer och ett tydligt ledarskap i klassrummet. Det är också viktigt att rektor tar ansvar för att utveckla och förbättra olika processer. För att åstadkomma ett effektivt arbete med studiero behöver rektor se till att skolans processer, överenskommelser och rutiner är tydliga för lärarna och skolans personal behöver diskutera och komma överens om gemensamma strategier.⁷ Det behöver på samma sätt finnas gemensamt förhållningssätt kring hur ordningsstörningar ska hanteras om de uppstår.⁸ Hur detta ska ske anges i 5 kap. 6-24 §§ skollagen. Det handlar även om skolans arbete med normer och värden och det förebyggande arbete som bedrivs av elevhälsan men också om hur skolan tar ansvar för att alla elever ges det stöd och de utmaningar som de behöver.

Det är av stor vikt att rektor tillsammans med lärarna analyserar och söker orsaker till bristande studiero. Lärarnas arbete med att skapa studiero kan handla om hur de agerar både förebyggande och åtgärdande, i en elevgrupp eller kopplat till enstaka elever.⁹ Om det trots försök till ett gott förebyggande arbete ändå uppstår brister i studiero behöver lärare agera tydligt och effektivt för att skapa lugn och studiero igen. Det finns stöd för disciplinära åtgärder för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero i skollagen.¹⁰

⁷ Skolinspektionen (2014) *Skolans arbete för att säkerställa studiero – det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också*, Stockholm: Skolinspektionen, s. 18.

⁸ Skolinspektionen (2014) *Skolans arbete för att säkerställa studiero – det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också*, Stockholm: Skolinspektionen, s. 15f.

⁹ Skolinspektionen (2014) *Stöd och stimulans i klassrummet – rätten att utvecklas så långt som möjligt*, Stockholm: Skolinspektionen, s. 8.

¹⁰ Skollagen 5 kap. 6 §.

Bedömning och betygssättning

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning.

Författningsstöd:

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

De övergripande skälen för bedömningen är att granskningen visar att rektor inte leder skolans arbete med bedömning och betygssättning. Rektor har inte analyserat resultaten på de nationella ämnesproven i relation till omdömen eller diskuterat eventuella avvikelser med enskilda lärare. Granskningen visar vidare att rektor inte ger förutsättningar för lärarna att göra likvärdiga bedömningar och kvalitetssäkra sina omdömen och betyg.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt de underlag myndigheten upprättat under besöket.

Rektor analyserar till viss del betygen i årskurs 9

Granskningen visar att rektor och lärare har analyserat betygen i årskurs 9, vilka redovisas i skolans kvalitetsrapport. Dock har ingen analys genomförts för att upptäcka eventuella skillnader i omdömen i olika ämnen och årskurser. Det framgår av intervjuer med lärare och rektorn att det inte sker någon analys av skillnader i omdömen och betyg i olika ämnen och årskurser. De uppger vidare att det inte heller genomförts någon analys av resultat på nationella ämnesprov. Vidare har rektor inte analyserat resultaten på de nationella ämnesproven i relation till omdömen eller diskuterat eventuella avvikelser med enskilda lärare. Waldorfskolor är visserligen undantagna betygssättning förutom i årskurs 9 samt vid avslutade ämnen men rektor behöver likväl analysera eventuella skillnader i omdömen mellan lärare i olika ämnen och årskurser.

Granskningen visar att rektor har påbörjat ett arbete med att analysera omdömen och betyg. Rektor och lärare berättar att lärarna ska rapportera in betyg för årskurs 9 och omdömen för övriga årskurser dagarna efter besöket från Skolinspektionen. Rektorn berättar att han dessförinnan inte vet vilka betyg och omdömen lärare kommer att ge eleverna. Rektorn berättar även att han kommer att ha samtal med lärare om han ser

betyg eller omdömen som avviker. Lärare och rektorn uppger att rektorn har påbörjat ett arbete med bedömningar för att öka likvärdigheten samt att säkerställa att omdöme och kunskapskrav hänger ihop. Vidare planerar rektorn att genomföra bedömningssamtal och betygssamtal vid ämneskonferenser i kollegiet. Rektorn berättar att han ännu inte analyserat skillnader mellan skolenhetens resultat och resultaten på nationella prov men att det kommer att ske framöver.

Emiliaskolan var med i Skolinspektionens ombedömning av nationella prov höstterminen 2018 för årskurs 6 i engelska, delprov C och svenska/svenska som andraspråk delprov C1 och C2. I engelska gjorde skolenheten en betydligt högre bedömning än ombedomaren i 16 procent av proven. I svenska/svenska som andra språk gjorde skolenheten en betydligt högre bedömning i 38 procent av delproven än vad ombedomaren gjorde. I svenska är skillnaden anmärkningsvärd stor mellan skolenhetens bedömning och ombedomningen.

Lärare ges inte förutsättningar att säkerställa likvärdighet i bedömning och betygsättning

Granskningen visar vidare att lärare på Emiliaskolan inte ges tillräckliga förutsättningar att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg. Av intervjuer framgår att skolan i begränsad omfattning arbetar med att säkerställa likvärdiga bedömningar samt kvalitetssäkra omdömen och betyg. Detta utvecklas nedan under avsnittet Identifierat utvecklingsområde.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor skapar förutsättningar för lärare att gemensamt kvalitetssäkra sina omdömen och betyg för att säkerställa likvärdiga bedömningar.

Skolinspektionens granskning visar att rektor inte ser till att lärarna använder sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar och kvalitetssäkra sina omdömen och betyg.

Enligt 3 kap. 14 § skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att inte alla lärare använder Skolverkets bedömningsstöd vid bedömningar. Lärare berättar att de använder och utgår från kunskapskraven i sina respektive ämnen. Rektorn och lärare berättar att rektorn har

påbörjat ett arbete med likvärdiga bedömningar av nationella prov genom att ett antal nationella prov på skolan har sambedömts. Kvalitetssäkringen av omdömen, har bestått i att lärare signalerat till rektorn om de upptäckt felaktigheter i redan satta omdömen. Rektorn berättar vidare att kvalitetssäkring av bedömning och betygssättning är i sin linda och att det är ett område där rektorn behöver utveckla arbetet för att säkerställa likvärdiga bedömningar. Rektorn säger att processen med samrättning är inledd och kommer att spridas till fler ämnen och lärare. Rektorn uppger att han under terminen har uppmuntrat samrättning av nationella prov och att några av de nationella proven även har samrättats, dock inte alla.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn, i syfte att säkerställa att de betyg som lärarna sätter är likvärdiga och kvalitetssäkrade, ger lärarna förutsättningar att sambedöma prov och samverka kring betygssättning inom kollegiet och eventuellt med lärare från annan skolenhet där undervisning bedrivs i samma årskurser som i Emiliaskolan. Enligt Skolverkets allmänna råd bör rektorn skapa förutsättningar för att främja lärarnas arbete med att sätta rättvisa och likvärdiga betyg och omdömen. Rektorn har en betydelsefull roll för att underlätta lärares arbete med att sätta rättvisa och likvärdiga betyg. Det innebär att se till att lärare får tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevernas kunskaper vid betygssättningen, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer.¹¹ Lärarna behöver ges möjlighet att samverka för att diskutera bedömning och betygssättning med kollegor. Det bidrar till att bedömning och betygssättning blir mer tillförlitlig. Sambedömning leder till en samsyn när lärares olika uppfattningar av kriterier och kravnivåer synliggörs.¹² Skolinspektionen rekommenderar avslutningsvis att rektorn ser till att lärarna använder Skolverkets bedömningsstöd, även för de årskurser och ämnen där det inte är obligatoriskt att använda dem.

¹¹ Skolverkets allmänna råd med kommentarer (2018) Betyg och betygssättning, s. 15, 22-23.

¹² Skolinspektionen (2014) *Uppenbar risk för felaktiga betyg: En kortrapport om likvärdighet och kvalitet i skolors betygssättning*, Stockholm: Skolinspektionen, s. 6.

På Skolinspektionens vägnar

X Eva Bergenlöv

Beslutsfattare
Signerat av: Eva Bergenlöv

X Sofia Hall

Föredragande
Signerat av: Sofia Hall

I handläggningen av ärendet har även Maria Nyman, Yvonne Larsson och Cecilia Kjellman medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 10 lektionsobservationer
- 3 gruppintervjuer med elever
- 2 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning skolan har ett samlat och medvetet arbete för att skapa och bibehålla trygghet och studiero? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 10 – 12 december 2018. Besöket genomfördes av Sofia Hall och Yvonne Larsson.

Emiliaskolan är en waldorfskola med undervisning för elever i årskurs f-9 i Höörs kommun. Huvudman för Emiliaskolan Höörs waldorfskola är Föreningen Emiliaskolan med organisationsnummer 842000-7984. Vid tidpunkten för tillsynen har skolan cirka 175 elever. Skolan leds av en rektor.